

MOVILA II — 1949 DE LA GLĂVĂNEȘTII VECHI

EUGEN COMȘA

Prin săpăturile din anul 1949, colectivul șantierului arheologic Iași — Botoșani — Dorohoi, de sub conducerea prof. Ion Nestor, a început studiarea amănunțită a unor complexe arheologice din lunca riului Jijia, din vecinătatea localităților Glăvănești (a fost Glăvăneștii Vechi), com. Andrieșeni, jud. Iași. Cu acel prilej au fost cercetate prin săpături câteva așezări din epoca neolitică, precum și mai multe movile funerare, cuprinzând morminte din diverse epoci¹. Despre unele din acestea din urmă, în rapoartele preliminare, s-au publicat numai date sumare, de aceea, în vederea valorificării lor, considerăm necesară reanalizarea unora din complexe studiate atunci de către membrii colectivului².

În lucrarea noastră vom prezenta observațiile făcute în cursul săpării movilei II—1949³, vom analiza amănunțit mormintele descoperite în cuprinsul ei și le vom interpreta din punct de vedere istoric.

Movila la care ne referim se afla la circa 130 m distanță spre sud-est de movila I—1949, în lunca Jijiei⁴ (fig. 1). Ținând seama de măsurătorile făcute movila II—1949 a avut inițial forma ovală cu diametrele de circa 30 × 20 m), iar înălțimea (măsurată pe profilul realizat de noi) era de aproximativ 0,90 m. Partea de sus a movilei era teșită datorită muncilor agricole.

La începutul lucrărilor movila a fost secționată prin mijloc printr-un șanț longitudinal (de 31 m lungime și 1,50 m lărgime), orientat : VNV 5550% — — ESE 2350%), la care mai târziu s-a adăugat o lărgire în mijloc (fig. 2). Ulterior movila a fost săpată în întregime.

Movila a fost ridicată, în lunca riului Jijia pe un loc unde solul viu este reprezentat printr-un strat de lut galben. Pe terenul respectiv, spre sfârșitul neoliticului s-a extins așezarea purtătorilor culturii ceramicii liniare, din preajmă⁵. Drept urmare, s-a format un strat arheologic cu urme de locuire mai intensă, alcătuit din sol de culoare castanie gros de 0,50 — 0,70 m), conținând bucați de lipitură arsă (risipite sau masate) și multe fragmente ceramice cu decor specific culturii ceramicii liniare. În câteva locuri, de la baza stratului

¹ Ion Nestor și colab. : *Activitatea șantierului de săpături arheologice Iași — Botoșani Dorohoi*, în : SCIV I, 1, 1950, 1, p. 27 — 32.

² Mulțumesc și pe această cale colegei Eugenia Zaharia pentru amabilitatea de a-mi fi pus la dispoziție pentru publicare notițele și planurile mormintelor din Movila II—1949.

³ Ion Nestor și colab. *op. cit.*, p. 29.

⁴ *Ibidem*, p. 29.

⁵ *Ibidem*, p. 29.

amintit, s-au săpat gropi și s-au format albieri mici de teren. Pe o mare parte din suprafața acoperită de movilă se observă pătura de pământ de culoare neagră, formată în timpul locuirii din faza Cucuteni B din apropiere.

Peste depunerile menționate, după un interval de timp destul de îndelungat, s-a ridicat movile funerară. Din analiza profilului malului de sud-vest al secțiunii rezultă că puțin lateral față de centrul movilei (așa cum era atunci când s-au efectuat săpăturile) la început fusese înălțată o movilă mult mai mică (cu diametrul măsurat pe mal, de circa 13 m și înălțimea de maximum 40 cm). Mai târziu s-a adus o cantitate mult mai mare de pământ, care a fost răspândit, oarecum uniform, deasupra și în jurul movilei. Cea de a doua „manta“ a movilei, avea (în 1949) grosimea maximă de 0,50 m. Pământul ei, de culoare neagră, era amestecat cu bulgări de lipitură arsă și cioburi de tip Cucuteni, dovadă că a fost adus din apropiere, din zona așezării cucuteniene. Întreaga movilă era acoperită cu un strat subțire de sol cenușiu făinos, corespunzător solului arabil (fig. 3).

În cuprinsul movilei, deși a fost săpată în întregime s-au descoperit, dezvelit și studiat numai trei morminte din diferite perioade. Pe teren ele au fost numerotate în ordinea descoperirii. Aici însă este firesc să le prezentăm în ordinea lor cronologică⁶.

Mormîntul 1 : A fost descoperit în centrul movilei (fig. 4). Se poate deci presupune că movila mai mică a fost ridicată pentru acest mormînt. Groapa funerară a avut forma dreptunghiulară, cu laturile puțin neregulate. Dimensiunile sale erau de 1,80 m lungime și 1 m lățime. În profilul malului de nord-vest al lățimii șanțului săpat se observa destul de clar cum groapa mormîntului perfora stratul de pământ de culoare neagră pe care s-a ridicat movila, precum și stratul de sol castaniu cuprinzînd urmele de locuire aparținînd purtătorilor culturii ceramicii liniare. Cu prilejul înmormîntării, mai întîi pe fundul gropii a fost întinsă o țesătură sau o împletitură (poate un fel de rogojină), din care s-au păstrat urme slabe. La dezvelire acestea aveau o culoare brună violacee.

Oasele scheletului s-au descompus în cea mai mare parte. Din el s-au păstrat *in situ* numai cîteva oase fragmentare, anume humerusul și două fragmente din oasele antebrațului mîinii drepte, precum și fragmente din tibia și peroneul piciorului drept. După cum s-a observat și notat pe teren, în funcție de poziția oaselor găsite, corpul celui decedat a fost așezat întins pe spate cu picioarele îndoite din genunchi și apoi căzute lateral. Pe oase se vedeau slabe urme de ocre roșu. Mormîntul nu a avut inventar funerar.

Groapa mormîntului era umplută cu pământ negru, împestrițat cu sol galben și la partea superioară amestecat cu concrețiuni calcaroase. În cuprîngropii nu s-au observat urme de putregai.

Mormîntul 2 : Groapa sa nu a putut fi delimitată. Scheletul s-a găsit în mare parte descompus, în stratul de pământ negru mătăros. Cadavrul a fost depus în groapa funerară în poziție chirchită accentuată, pe partea stîngă, la 0,51 m adîncime, la baza și marginea movilei mici. Orientarea scheletului era aproximativ aceeași ca la scheletul din mormîntul 3.

⁶ Descrierea mormintelor o facem pe baza notițelor făcute de membrii colectivului. Am folosit documentarea care s-a putut recupera.

În săpătură s-au găsit numai câteva fragmente dintr-un humerus (cu formă deosebită, parecă ar fi fost „răsucit“, probabil din cauza unei fracturi) și din oasele antrebrațelor (fig. 5), dovedind prin poziția lor că mâinile au fost îndoite din coate. Mai sînt de amintit două fragmente mari din femure și porțiuni din tibii. Oasele picioarelor formau între ele un unghi de ca. 50°. Ținînd seama de lungimea și de masivitatea oaselor, pare să fi fost scheletul unui bărbat. Mormîntul nu a avut inventar funerar. Pe oase nu s-au observat urme de ocră roșu.

Este importantă observația că sub schelet s-a găsit un fragment dintr-un vas specific fazei Cucuteni B, deci este evident că mormîntul datează dintr-o perioadă post Cucuteni B.

Mormîntul 3 : Se afla aproximativ în centrul movilei mari și de aceea putem presupune că aceasta a fost ridicată pentru mormîntul pe care îl descriem. Subliniem că groapa lui suprapunea în parte groapa mormîntului 1. Forma gropii nu s-a putut preciza. Scheletul (fig. 6 și 7) zăcea la 1,47 m adîncime și era în poziție chirchită, pe partea stîngă, fiind orientat pe direcția ENE 1500‰ — VSV 4700‰. Oasele s-au păstrat prost. Din craniu s-au menținut numai câteva fragmente din calotă, unele din masivul facial, din mandibulă și o serie de dinți. Coloana vertebrală în cea mai mare parte s-a descompus. Alături de ea se vedeau numai câteva fragmente din coaste. Mîna dreaptă o avea puțin îndoită din cot și așezată cu palma pe partea inferioară a antrebrațului mîinii stîngi. Mîna stîngă era într-o poziție curioasă, puțin întinsă înainte și puțin îndoită din cot cu palma așezată lingă genunchiul drept. Picioarul drept fusese îndoit așa fel ca forma un unghi de ca. 90° cu coloana vertebrală, iar partea inferioară a piciorului forma un unghi de ca. 45° cu femurul său. Tibia a fost turtită pe loc. Femurul stîng forma un unghi obtuz cu coloana vertebrală. Este curioasă poziția peroneului stîng cu capătul mai sus de femurul său, desprins de tibia sa, aflată alături și paralelă cu tibia dreaptă.

Lîngă craniu, de o parte și de alta, s-au găsit două inele de buclă de bronz, cu înveliș de electron (fig. 8/1—2). Ele sînt din bară masivă cu secțiune rotundă, răsucite o dată și jumătate, cu extremitățile arcuite. În dreptul feței fusese depus un vas de lut ars, cu silueta zvoltă, cu corpul bombat, avînd gîtul nu prea înalt, cu marginea arcuită în afară și cu fundul drept (fig. 8/3). Vasul nu este ornamentat.

*

Din analiza datelor prezentate rezultă că în movila studiată sînt documentate trei mormînte aparținînd unor comunități mai mult nomade, care se ocupau, mai cu seamă, cu creșterea animalelor domestice și aveau obiceiul de a îngropa morții, uneori pe grindurile din luncile riurilor (cum este cazul grupului de la Glăvăneștii Vechi)⁷, alteori pe creste de dealuri (de ex. la Corlăteni)⁸ și a ridica deasupra mormintelor movile funerare sau de a folosi, în același scop, movilele ridicate de predecesori.

⁷ Ion Nestor și colab., *op. cit.*, p. 28 — 30 ; Ion Nestor și colab. *Săpăturile de pe șanțierul Valea Jijiei (Iași—Botoșani — Dorohoi) în anul 1959*. În : SCIV, II, 1951, 1, p. 52.

⁸ Eugen Comșa : *Mormînte cu ocră descoperite la Corlăteni*. În : *Thraco-Dacia*, III, 1982 p. 85 — 93.

Ținând seama de observațiile stratigrafice făcute în cursul săpăturilor din movile II—1949 reiese că acele trei morminte descoperite în cuprinsul ei sînt succesive în timp și aparțin unor perioade deosebite, distanțate din punct de vedere cronologic.

Cel mai vechi este mormîntul 1 deasupra căruia a fost ridicată prima movilă de dimensiuni mai mici. După cum am amintit mormîntul se afla în dreptul centrului acelei movile, un indiciu important că scheletul a aparținut unei persoane cu o poziție socială deosebită în cadrul comunității respective. În lipsa inventarului funerar, pentru datarea mormîntului sîntem nevoiți să judecăm situația în funcție de caracteristicile lui, anume : groapa de formă rectangulară, obiceiul de a întinde pe fundul gropii funerare o țesătură sau o rogojină colorată. Trebuie avută în vedere și poziția în care a fost depusă persoana decedată, care a fost întinsă pe spate cu mîinile întinse pe lîngă corp și picioarele îndoite inițial cu genunchii în sus și apoi căzute lateral. Mormîntul este fără inventar funerar. Prin aceste particularități de ritual funerar, mormîntul 1 din movila II — 1949 se aseamănă în mare cu mormintele : 5, 6, 9, 15 din movila I—1949, care fac parte din grupul cel mai vechi de morminte din acea movilă. La o analiză mai atentă a grupului rezultă unele asemănări și deosebiri între ele :

Mormintele 5, 6 și 15¹⁰ au avut gropile rectangulare, săpate de la nivelul vechi al solului. În schimb groapa m. 9 a fost săpată în mantaaua movilei. Înseamnă că mormintele cu astfel de caracteristici pot fi principale (cu gropi săpate în solul viu), cît și secundare (cu gropile săpate în mantaaua movilei). — În privința ritualului se constată că pe fundul gropilor la m. 6 și m. 15 s-a întins mai înlăuntru un strat subțire de ocru roșu, peste care apoi s-a așternut o țesătură sau o rogojină¹¹. La m. 5 și m. 9 nu s-au remarcat urme de ocru roșu pe fundul gropilor¹², dar se vedeau clar resturi de țesătură sau de împletitură. Teoretic nu putem exclude posibilitatea că și în cazul lor a fost întins un strat subțire de ocru roșu.

În cazul m. 1 din movila II—1949 studiat aici, tot așa ca și la m. 5 și m. 9 movila I—1949 nu s-au observat urme de ocru, dar s-au găsit resturi de țesătură pe fundul gropii.

— În cazul m. 5 și m. 15 din movila I—1949 se constată că scheletele au avut aceeași orientare VSV—ENE, deosebită de a celorlalte două (m. 6 = NE—SV și m. 9 = NV—SE)¹³, dar la ele se deosebesc anumite amănunte de poziție. Pe cînd scheletul din m. 5 avea brațele întinse pe lîngă corp, cel din m. 15 le avea îndoite din coate și așezate cu palmele pe abdomen¹⁴.

Din păcate, din cauza stării precare a oaselor scheletului din m. 1 din movila II—1949, poziția mîinilor nu este clară și nu dispunem de datele referitoare la orientarea scheletului.

¹⁰ Ion Nestor și colab., *op. cit.*, p. 28 ; Eugen Comșa, *Mormintele cu ocru din Movila I—de la Glăvăneștii Vechi*. În : SCIVA, 38, 1987, 4, p. 377.

¹¹ Mormîntul 15 a avut groapa cu treaptă.

¹² Eugen Comșa, *op. cit.*, p. 377.

¹³ *Ibidem*, p. 377.

¹⁴ *Ibidem*, p. 378.

¹⁵ *Ibidem*, p. 377—378.

— Pe oasele scheletelor din m. 5, 6 și 15 din movila I—1949 s-au observat urme de oceru roșu,¹⁵ iar la m. 15 s-a găsit oceru și alături de schelet¹⁶.

Din comparația de mai sus (pe care o socotim deosebit de utilă pentru viitoare clasificări ale unor astfel de morminte rezultă că m. 1 din movila II—1949 se aseamănă mai ales cu m. 5 și m. 15 din movila I—1949. Asemănările se referă la groapa funerară de formă rectangulară săpată de la nivelul vechi al solului, prin împletitura întinsă pe fundul gropii și prin poziția scheletului întins pe spate, cu picioarele îndoite și căzute lateral, avînd urme de oceru roșu pe oase.

Morminte de același tip s-au găsit și în movila de la Holboca¹⁷.

Dacă însă avem în vedere mormintele cu oceru de la Corlăteni, unde un mormînt cu caracteristici similare celui din m. 1 din movila II—1949 reprezintă cea de a treia etapă de înmormîntări din movila de la Corlăteni¹⁸, rezultă că m. 1 din movila II—1949, a aparținut unei comunități care corespunde, în timp, aproximativ celui de al treilea „val“ de grupări nomade pătruns dinspre est în nord-estul Moldovei.

Se cuvine remarca și faptul că morminte cu caracteristici similare sînt documentate în Cîmpia Română, pînă la Plenița¹⁹, în vestul Olteniei, ceea ce înseamnă că în decursul unei anumite perioade, unele comunități cu astfel de obiceiuri (desigur aparținînd aceleași culturi) s-au răspîndit nu numai în Moldova, ci și în ținuturile sudice ale țării noastre, pînă în vestul Olteniei.

În ținuturile învecinate de dincolo de Prut, în lucrarea de sinteză realizată de V. A. Dergacev se precizează că între mormintele tumulare cu oceru descoperite pe teritoriul R. S. S. Moldovenești mormintele în gropi rectangulare, cu scheletele întinse pe spate cu brațele, de obicei, întinse pe lîngă corp și mai rar cu mîinile îndoite, cu palmele așezate pe abdomen, cu picioarele îndoite și căzute lateral sau în romb, reprezintă 61,2% din totalul mormintelor cu oceru²⁰. Seria respectivă de morminte este atribuită, în general, culturii Iamnaia și anume variantei regionale „Nistrione“²¹ ale cărei morminte sînt răspîndite în zona cuprinsă între cursul mijlociu și inferior al Siretului (probabil, inclusiv de-a lungul malului său de vest) și pînă la cursul mijlociu și inferior al Nistrului (inclusiv o fișie de-a lungul malului de est)²². În privința sincronizării variantei nistriene a culturii Iamnaia cu alte culturi, V. A. Dergacev, pe baza unor observații stratigrafice, a ajuns la unele precizări importante.

După părerea sa, cele mai vechi morminte de tip nistrilan se plasează în perioada de înflorire a culturii Usatovo și au fost paralele în timp cu cultu-

¹⁵ *Ibidem*, p. 3378.

¹⁶ *Ibidem*, p. 76.

¹⁷ Vlad Zîrra: *Descoperirile arheologice de la Holboca*, r. Iași, reg. Iași. În: SCIV, III, 1952, p. 94 — 111 Eugen Comșa: *Mormintele cu oceru de la Holboca*. În: Thraco-Dacia, VI, 1985, 1 — 2, p. 145 — 160.

¹⁸ Eugen Comșa: *op. cit.*, Thraco-Dacia, III, 1982, p. 91.

¹⁹ Dumitru Bereci și colab.: *Săpăturile de la Plenița*. În: SCIV,

²⁰ V. A. Dergacev: *Moldavia i sosednie territorii v epohu bronzl*. Chișinău, 1986, p. 37.

²¹ Această variantă regională are o serie de elemente întîlnite pe o mare parte din arcaul culturii Iamnaia, dar prezintă unele elemente specifice în inventarul mormintelor (V. A. Dergacev, *op. cit.*, p. 77 — 78).

²² *Ibidem*, p. 75, fig. 18/B.

ra Foltești II și cu culturile Cernavoda II și Cernavoda III. Sînt și indicii că unele morminte ale variantei nistriene au fost sincrone cu cultura Coșofeni²³.

În privința zonei de nord și vest a Moldovei, a părții de nord a R. S.S. Moldovenești, ca și a ținuturilor vecine spre nord, după părerea lui V. Dergacev, mormintele variantei au fost sincrone cu cele mai tîrzii complexe ale culturii amforelor sferice și urmează în timp după complexele etapei timpurii a culturii ceramicii șnurate²⁴.

Ținînd seama de datele publicate de V. A. Dergacev se poate considera că m. 1 din movila II—1949 de la Glăvănești Vechi poate fi atribuit primului orizont de morminte cu ocră din zona variantei nistriene, care poate fi datat paralel în timp cu cele mai tîrzii complexe de tip Horodiștea și mai curînd în perioada dintre sfîrșitul culturii Horodiștea și pînă la formarea orizontului Bugeac al variantei nistriene²⁵.

Mormîntul 2 din movila II—1949, prin poziția sa la marginea movilei mici și în mantaua ei, este evident secundar în raport cu m. 1 și ulterior în timp aceluia. Prin poziția scheletului (chircit accentuat) și prin lipsa ocrului roșu de pe oase, el se aseamănă cu mormintele specifice orizontului Bugeac al variantei nistriene și, prin urmare, poate fi atribuit ca tip și cronologic aceluși orizont de morminte.

Ultimul din punct de vedere cronologic este mormîntul 3 din movila II—1949. Acesta, după cum am amintit, suprapuse parțial groapa mormîntului 1 și constituie cel de al doilea mormînt principal, pentru care s-a înălțat movila mare, prin adăugare, în jurul și deasupra movilei mici, a unei cantități apreciabile de pămînt scos din preajmă. Poziția centrală a scheletului, dovedește că persoana respectivă a avut o poziție socială deosebită.

În privința poziției scheletului și a mîinilor acestea corespunde cu una din variantele poziției scheletelor din mormintele secundare, din cadrul categoriei celor chircite, anume cu aceea caracterizată prin scheletul chircit accentuat, cu mîna stîngă îndoită pușin din cot și întinsă înspre genunchi și cu cea dreaptă îndoită accentuat și așezată cu plama pe antebrațul mîinii stîngi. Poziția amintită a scheletului, combinată cu aceea a mîinilor corespunde, după clasificarea poziției scheletelor din astfel de morminte cu poziția nr. 50²⁶.

Prin inventarul său, mai ales prin cele două inele de buclă masive și mormîntul 3 din movila II—1949, poate fi atribuit tot purtătorilor culturii Iamnaia, desigur unei faze tîrzii a ei. Inele de buclă se găsesc în multe din mormintele cu ocră de pe un vast areal locuit de comunitățile culturii Iamnaia²⁷. Inele similare (cu 1,5 spire, cum este cazul celor din mormîntul studiat sau cu mai multe spire) se găsesc adesea în astfel de morminte și în ținuturile ve-

²³ *Ibidem*, p. 79.

²⁴ *Ibidem*, p. 79.

²⁴ *Ibidem*, p. 79.

²⁵ *Ibidem*, p. 78.

²⁶ E. V. Iarovoi : *Drevneisie scotovodceskie plemena Iugo-zapada S.S.S.R.* Chișinău, 1985, p. 39 și 42.

²⁷ Astfel de podoabe specifice se găsesc în morminte Iamnaia răspîndite între Urali—Volga pînă la Balcani și Tisa (V. A. Dergacev, *op. cit.*, p. 77).

cine din R. S. S. Moldovenească²⁹. Menționăm că în mormîntul de la Plenîța s-au descoperit două inele de buclă (de argint) asemănătoare ca formă și număr de spire³⁰.

În privința vasului găsit în mormîntul 3 din movila II—1949 situația ni se pare neclară. Vasul așa cum a fost reconstituit nu are torți, pe cînd majoritatea vaselor asemănătoare ca formă, găsite în morminte de același tip din zona dintre Prut și Nistru, sînt prevăzute cu cîte două torți. Se cuvine să subliniem constatarea făcută de E. V. Iarovoi, care pe harta de răspîndire a diferitelor tipuri de vase din rîstimpul studiat, precizează că vase cu corp bombat și cu margine răsfrîntă, prevăzute cu cîte două torți s-au descoperit (fără a fi asociate cu alte forme de vase) mai ales în partea de nord-vest a R. S. S. Moldovenești³⁰. Prin urmare, astfel de vase predomină în ținutul imediat învecinat cu descoperirea de la Glăvăneștii Vechi. Încalinăm să considerăm că și vasul din m. 3 din movila II—1949 face parte din aceeași categorie de recipiente prevăzute cu cîte două torți.

În concluzie, cele trei morminte din cuprinsul movilei II—1949, prin caracteristicile lor pot fi atribuite culturii Iamnaia, anume celor două orizonturi ale variantei nistriene.

LE TUMULUS II — 1949 DE GLĂVĂNEȘTII VECHI

Résumé

Le tumulus II — 1949 de Glăvăneștii Vechi a été fouillé exhaustivement pendant les années 1949 et 1950. Dans ce tumulus ont été découvertes trois tombes appartenant à la culture Yamnaia. La tombe 1 appartient à la variante nistrienne. La tombe 2 est une tombe secondaire appartenant à la variante de Bugeac. Enfin la tombe 3 date de la fin de cette culture.

Les tombes 1 et 3 n'ont pas eu d'inventaire funéraire. Dans la tombe 3 a été découverte une vase et deux anneaux de boucles, en bronze, ayant une couverture en élekttron.

Fig. 1 — Glăvăneștii Vechi. La position du tumulus II—1949 dans le cadre du complexe

Fig. 2 — Glăvăneștii Vechi. Le plan du tumulus II—1949 (La section et sa cassette ont été fouillées en 1949, la surface en 1950).

Fig. 3 — Glăvăneștii Vechi: Le profil sud—ouest de la section fouillée en 1949: 1 terre jaune; 2 terre brune; 3 terre brune mélangée avec terre noire (= le petit tumulus); 4 terre noire (=le grand tumulus); 5 sol actuel (arable).

Fig. 4 — Glăvăneștii Vechi: Le plan de la tombe 1 du tumulus II — 1949.

Fig. 5 — Glăvăneștii Vechi: Le plan de la tombe 2 du tumulus II — 1949.

Fig. 6 — Glăvăneștii Vechi: Le plan de la tombe 3 du tumulus II — 1949.

Fig. 7 — Glăvăneștii Vechi: La tombe 3 du tumulus II — 1949.

Fig. 8 — Glăvăneștii Vechi: Objets découverts dans la tombe 3 du tumulus II — 1949 (1 — 2 anneaux de boucle; 3 le vase).

²⁹ *Ibidem*, p. 56.

²⁸ D. Berciu și colab., *op. cit.*, p. 164 fig. 21.

³⁰ E. V. Iarovoi, *op. cit.*, p. 92 fig. 23.

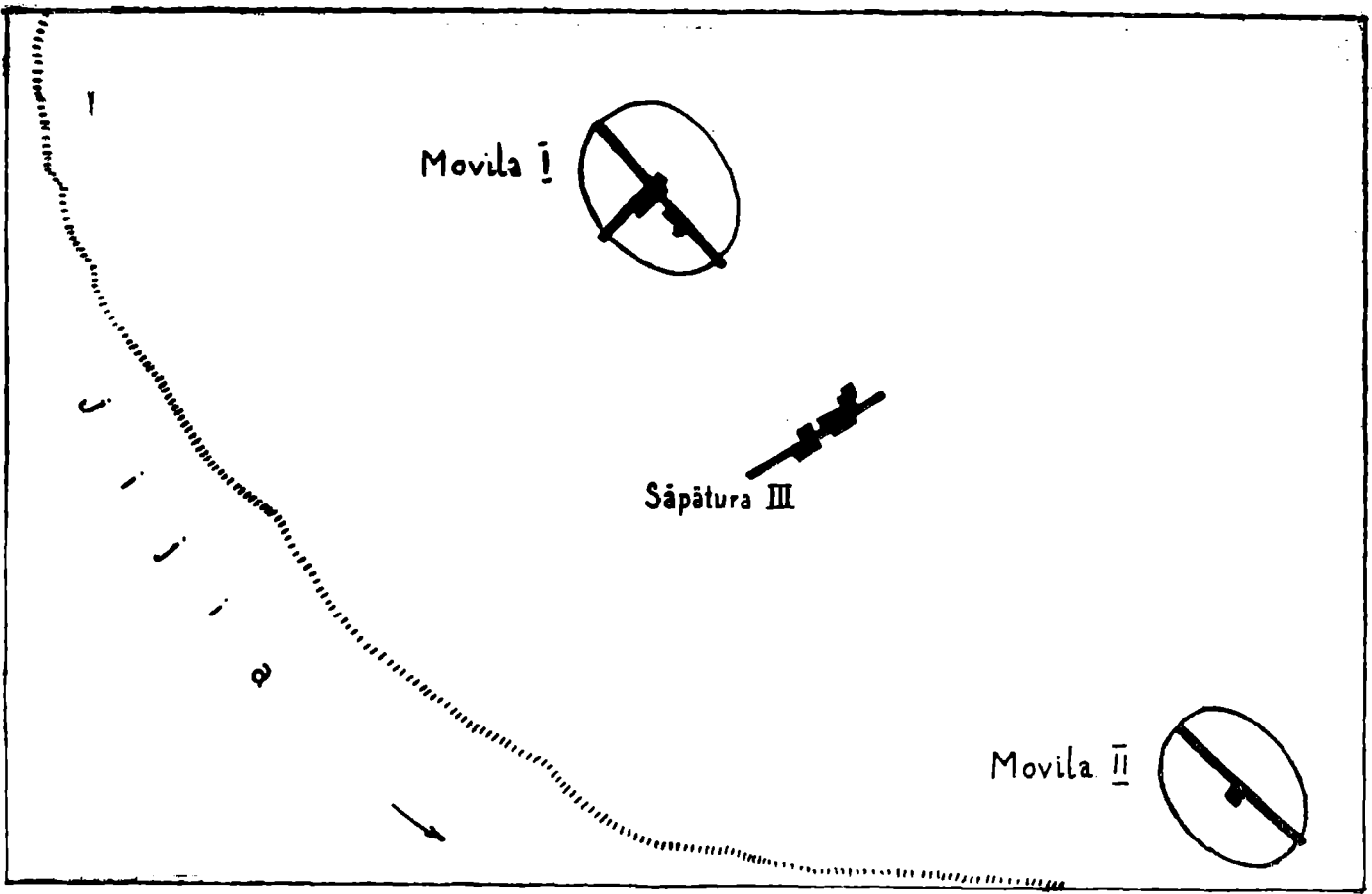

Fig. 1 — Poziția movilei II — 1949 în cadrul complexului de la Glăvăneștii Vechi.

www.cimec.ro

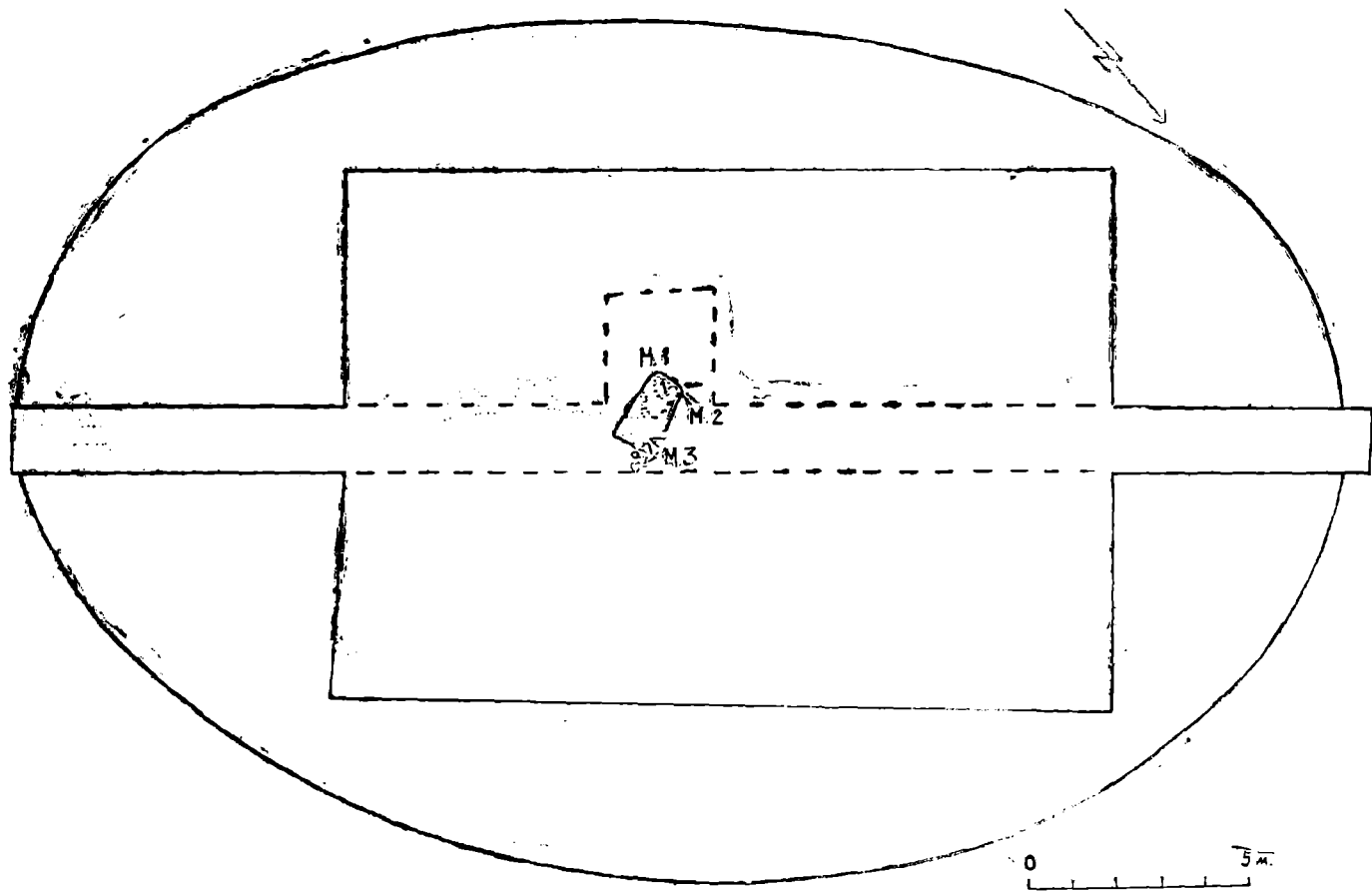

Fig. 2 — Planul movilei II — 1949 (Șanțul și înghețarea fost săpate în 1949 iar suprafața în 1950).

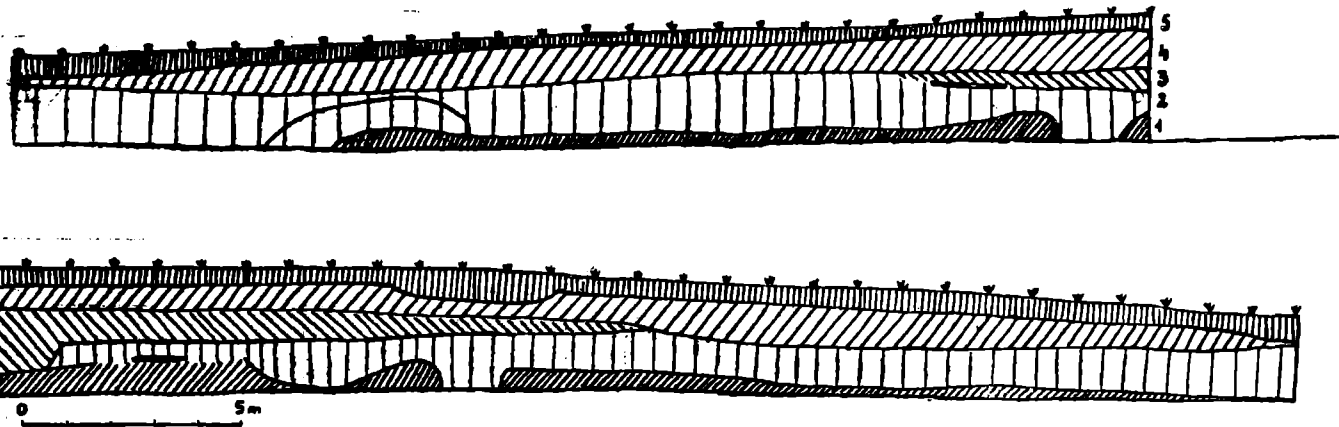

Fig. 3 — Profilul malului de sud-vest al șanțului săpat în movila II — 1949 1. Sol galben ; 2. Sol castaniu ; 3. Sol amestecat castaniu cu negru (movila mică) 4. Sol negru = (movila mare) și 5 Sol arabil

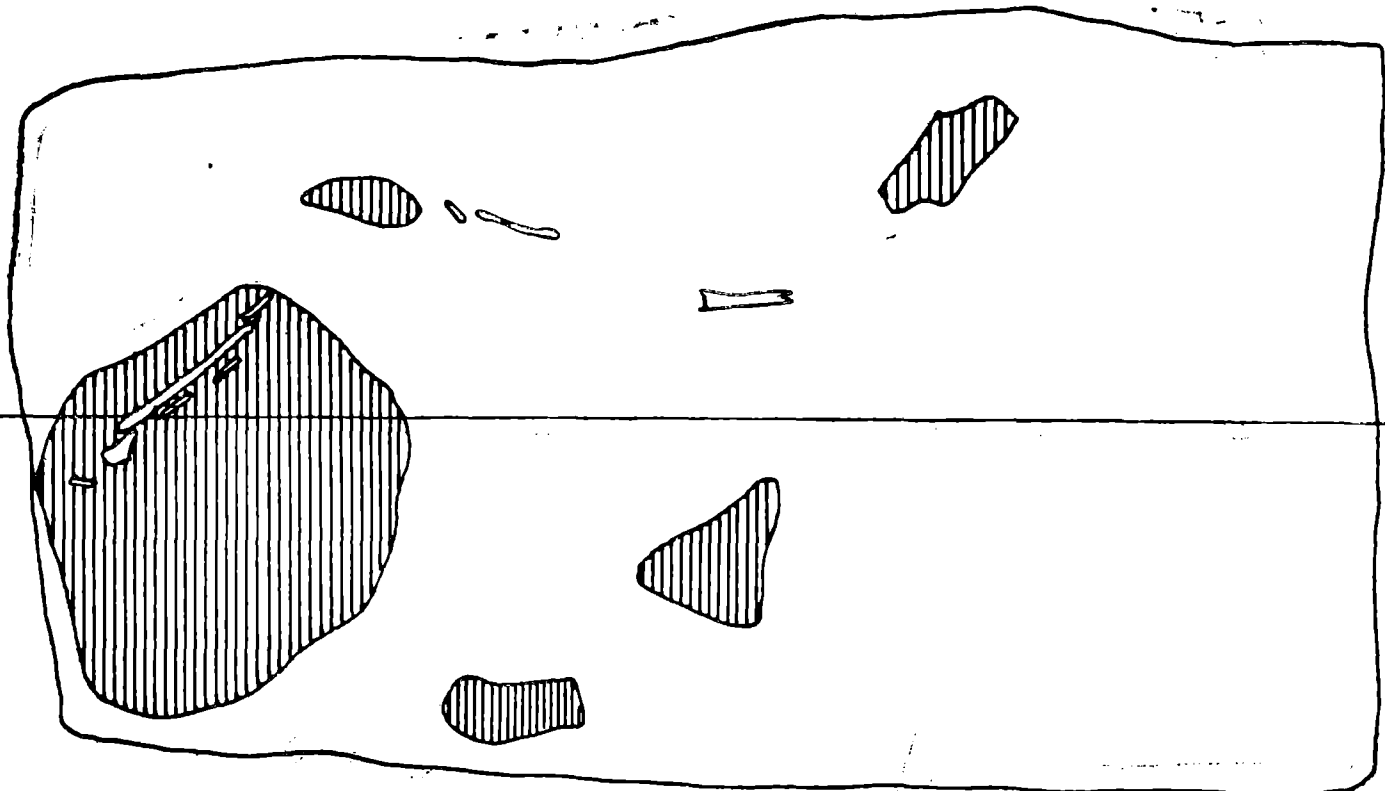

Fig. 4 — Planul mormintului 1/1000, din c. f. 1949.

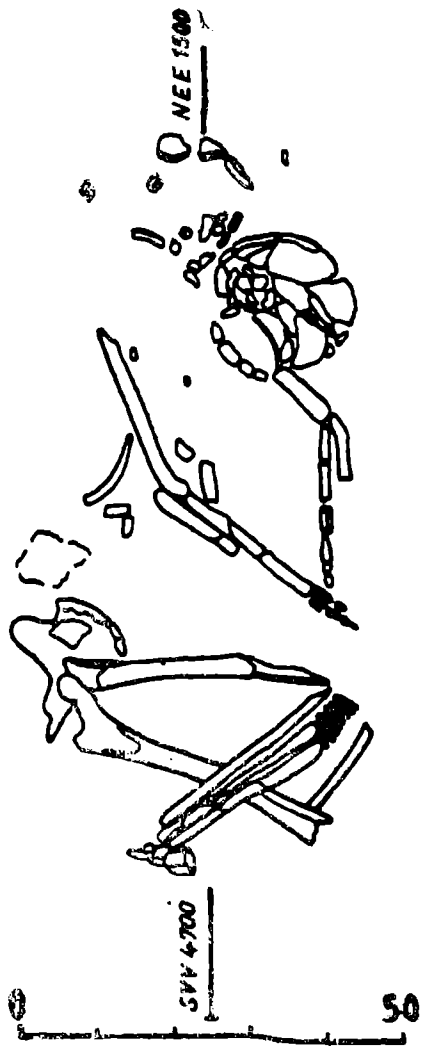

Fig. 6 — Planul mormintului 3 din
inovila II — 1949.

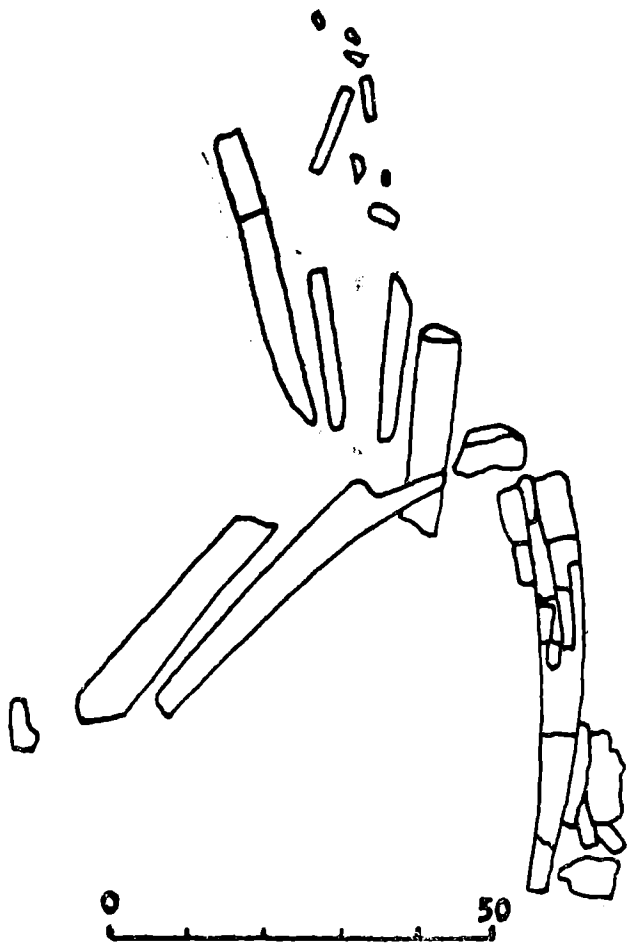

Fig. 5 — Planul mormintului 2 din inovila II — 1949

Fig. 7 — Mormintul 3 din movila II — 1949

Fig. 8 — Obiectele descoperite în mormintul 3 din movila II — 1949. (1 — 2, Inele de buclă ; 3. Vasul).